

Aan: presidium
Van: griffie
Betreft: Wetsvoorstel Wet bevorderen integriteit en functioneren decentraal bestuur
Datum: 21 september 2021

Een goed functionerend en integer openbaar bestuur levert een belangrijke bijdrage aan het vertrouwen van mensen in de politiek. Daarmee draagt het ook bij aan de legitimiteit van het overheidshandelen. Een integer en stabiel openbaar bestuur is effectiever en efficiënter in staat om de taken uit te voeren en diensten te leveren waar inwoners recht op hebben. Voorop staat dat politieke ambtsdragers primair zelf verantwoordelijk zijn voor het agenderen, bewaken en borgen van integriteit. Niettemin zijn ook in de organieke wetten diverse bepalingen opgenomen die tot doel hebben de zuiverheid in de persoonlijke en bestuurlijke verhoudingen te waarborgen. Het Wetsvoorstel Wet bevorderen integriteit en functioneren decentraal bestuur vult die waarborgen op onderdelen aan.

Een aantal van de belangrijkste gevolgen van de voorgestelde wetswijziging betreft het voorzien in een verplichte Verklaring Omtrent het Gedrag (verder: VOG) en het verplicht stellen van een zgn. risicoanalyse integriteit voor wethouders. De VOG geeft uitsluitend een terugblik op eventueel begane strafbare feiten (voor zover relevant voor de functie) maar geeft geen beeld van eventuele andere potentiële kwetsbaarheden in de integriteit van de beoogd wethouder, daarom dient de huidige vrijblijvendheid naar het oordeel van de regering te worden omgezet in een wettelijke plicht.

De raad komt daarbij aan het stuur te zitten: in een verordening legt de raad vast wat er onderzocht wordt, de raad kiest de uitvoerder van deze risicoanalyse en de conclusies en beheersmaatregelen worden openbaar. Waar het uitvoeren van de risicoanalyse een wettelijk vereiste is, gelden geen voorgeschreven uitkomsten van de risicoanalyse als benoembaarheidsvereiste. Het primaat ten aanzien van de benoeming van wethouders blijft bij de raad. De conclusie, aanbevelingen en eventuele beheersmaatregelen die volgen uit de risicoanalyse hebben dus op zichzelf geen juridische gevolgen maar betreffen een zwaarwegend advies aan de raad en geven een completer beeld van het profiel van de beoogd wethouder. De raad kan aan de hand van dit profiel besluiten de beoogd wethouder al dan niet te benoemen. Eventuele naar aanleiding van de risicoanalyse getroffen beheersmaatregelen moeten openbaar gemaakt worden door de wethouders. Dit komt de transparantie ten goede.

Voorts worden in het wetsvoorstel bepalingen verbeterd die betrekking hebben op het opleggen en opheffen van geheimhouding op informatie, er wordt een extra bevoegdheid toegekend aan de commissaris van de Koning in geval van integriteitskwesties dan wel bestuurlijke problemen in gemeenten en er wordt een voorziening in de Kieswet getroffen op het gebied van lijsttuitputting.

Daarmee strekt dit wetsvoorstel ertoe de integriteit in het decentraal bestuur te bevorderen en de aanpak van aanhoudende bestuurlijke problemen verder te ondersteunen. Het is de bedoeling dat het wetsvoorstel voor de gemeenteraadsverkiezingen van maart 2022 in werking treedt.

De griffie zal de komende tijd aan de slag gaan met het opstellen van de verordening en een voorstel doen voor een uitvoerder van de risicoanalyse (inclusief budget). Het wetsvoorstel zal ws ook aanleiding geven tot aanpassing van bijvoorbeeld Reglement van orde van de gemeenteraad en de Verordening op de raadscommissie gelet op de wijzigingen omtrent geheimhouding. De intentie is een voorstel/voorstellen hiertoe nog voor de gemeenteraadsverkiezingen aan de raad voor te leggen.

Voorstel

Het presidium wordt voorgesteld het vorenstaande voor kennisgeving aan te nemen.